

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І
НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки, менеджменту
та комерційної діяльності
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	Психологія управління
Викладачі	Липчанський Володимир Олександрович, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності Тушевська Тетяна Володимирівна, асистент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності
Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, освітня програма	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність: 073 «Менеджмент» Освітньо-професійна програма: «Менеджмент»
Контактний телефон	067 975-51-35 (Липчанський В.О) 050 132-10-33 (Тушевська Т.В)
Е-mail	lindervlad92@gmail.com tushevskayatv@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Обов'язкова дисципліна загальної підготовки, змістових модулів – 2. Форма контролю: залік Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120, у т.ч. лекції – 36 годин, практичні заняття – 18 годин, самостійна робота – 66 години. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська Рік викладання: 2023-2024 н.р.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, Telegram за домовленістю.
Пререквізити	Враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна потребує знань та вмінь, отриманих після опанування курсів «Основи менеджменту», «Управлінські комунікації та соціальна відповідальність»

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія управління» є формування у майбутніх менеджерів системи спеціальних знань щодо психосоціологічних підходів у сучасній управлінській парадигмі та розумінні психологічних аспектів, що впливають на управлінські процеси та взаємодію між керівниками і підлеглими в організаціях.

Завданнями вивчення дисципліни є: оволодіння сучасними психологічними методами ефективного використання людських ресурсів; формування розуміння важливості психологічних основ системного управління організаціями; набуття умінь психологічного аналізу внутрішнього й зовнішнього середовища організації; здобуття практичних навичок психологічного забезпечення професійної діяльності з метою прийняття адекватних управлінських рішень.

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати

Загальні компетентності

Загальні компетентності

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетентності

СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК 6. Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми;

СК 8. Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом.

СК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

СК15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

Програмні результати навчання

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотехнічному національному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивчення вибіркового навчального дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Завдання
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Загальна теорія конфлікту			
1	Тема 1. Сутність, роль та принципи психологічного підходу в управлінні. Еволюція психолого-управлінської думки Міждисциплінарний характер психології управління. Місце психології управління в системі сучасного соціогуманітарного знання. Значення людського чинника в управлінні організацією. Психологічна структура професійної діяльності. Вихідні принципи психологічного підходу в управлінні.	7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Створення професіограми з акцентом на психологічні властивості людини. 3. Підготувати реферати на тему: <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Школа людських взаємовідносин. 3.2. Виникнення та становлення психолого-управлінської думки. 3.3. Психосоціологічні теорії європейського менеджменту. 3.4. Теорії та практика психології американського менеджменту. 3.5. Інженерна психологія в класичному менеджменті. 3.6. Практика японського менеджменту. 3.7. Розвиток психолого-управлінської думки в Україні.
2	Тема 2. Методологія і методи психології управління Предмет, об'єкт і завдання психології управління. Структура, функції та основні категорії психології управління. Методологія і методи психології управління. Принципи психології управління. Методологічні засади психології управління. Методи психології управління. Соціально-психологічні методи вивчення організації в структурі управління.	7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Розглянути соціально психологічні методи в управлінні: <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Метод соціометрії. 2.2. Метод синектики. 2.3. Метод щоденників. 2.4. Метод Дельфі 2.5. Метод голосування «за — проти» 2.6. Метод «635» 2.7. Метод утопічних ігор. 2.8. Метод Дельбека.
3	Тема 3. Особистість у психології управління Психологічні теорії особистості. Особливості розумових процесів, культура професійного мислення. Особистість в організації. Індивід, індивідуальність, особистість в управлінні. Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості та їх урахування в системі управління. Властивості особи та їх вияви в поведінці, діяльності, спілкуванні. Взаємозалежність успіху в діяльності від психічного стану особистості.	10	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Підготувати презентації на теми: <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Структура психіки за З. Фрейдом. 2.2. Модель психічної структури особистості в аналітичній психології К. Юнга. 2.3. Гуманістичний та когнітивний підходи до розуміння психіки особистості (А. Маслоу). 2.4. Гештальтпсихологія. 2.5. Біхевіоризм. 3. Розглянути питання «Психологічні регулятори особистості: сприйняття, воля,

			мотиви, темперамент та їх вплив на управлінську діяльність».
4	Тема 4. Психологічна структура управлінської діяльності Морально-психологічні засади управлінської діяльності. Психологія професіоналізму управлінської діяльності. Соціокультурний і етнопсихологічний контексти управлінської діяльності. Класифікації функцій управління.	7	1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Написати есе на тему: «Вплив менталітету на психологічну компоненту управління»
5	Тема 5. Психологічний зміст функцій управління. Психологічні особливості планування і прийняття управлінських рішень. Організація діяльності. Мотивація. Соціально-психологічна функція. Функція контролю.	9	1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Дискусія на тему: «Специфіка мотиваційної сфери людини» 3. Командна робота на тему «Умови прийняття рішень: невизначеність, небезпека, відповідальність, інтелектуальні стратегії, довільна й вольова регуляція, ризик». 4. Проведення тестування «Самооцінка делегування».
6	Тема 6. Психологія організації в управлінні Сутність, роль і місце організації в управлінні. Соціально-психологічна характеристика організації. Психологічна характеристика групи як структурного елементу організації. Психологічні особливості спільної діяльності в організації. Психологія відповідальності в організації. Психологія управління нововведеннями в організації.	7	1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Дискусія на тему: «Співвідношення «індивідуального» і «групового» в управлінні організаціями». 3. Проведення рубіжного тестування
Змістовний модуль 2. Психологічні особливості управління			
7	Тема 7. Психологія особистості керівника Феномен керівника в історії розвитку суспільства. Психологічні риси особистості керівника, вимоги до нього як до лідера. Управлінські ролі керівника. Мотиваційна сфера особистості керівника Психологічні типи керівників. Труднощі, вимоги та обмеження у роботі керівників. Якості і риси керівника. Детермінанти та механізми розвитку особистості керівника Ортобіоз особистості керівника.	8	1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Проведення психологічного тесту «Оцінка ефективності діяльності керівника». 3. Командна робота на тему «Псевдоавторитети, їх психологічна сутність та типи». 4. Обговорення проблемних питань: 4.1. Психологія впливу керівника на підлеглих як вияв його влади і авторитету в організації. 4.2. Регресивний розвиток керівника та управлінська деформація. 4.3. Гендерна типізація стилів керівництва. Проблема статі в управлінні.

8	<p>Тема 8. Стиль та соціально-психологічні проблеми керівництва Психологічні риси особистості керівника, вимоги до нього як до лідера. Сутність поняття стилю керівництва. Класична типологія стилів керівництва. Вибір оптимального стилю керівництва: ситуаційний підхід. Багатомірні моделі стилів керівництва. Організаторські здібності. Психологічна типологія лідерів. Деструктивна й термінаторна поведінка керівника. Психологічні особливості національних систем керівництва.</p>	7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Проведення психологічного тесту «Толерантність керівника». 3. Підготовка презентацій на теми: <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Активна взаємодія з підлеглими як вираження жіночого начала в менеджменті. 3.2. Чоловік-менеджер і «діловий» стиль керівництва. 4. Проведення тестування «Який у вас стиль керівництва?»
9	<p>Тема 9. Психічне здоров'я менеджера Проблема фізичного і психічного здоров'я, професійне довголіття. Інформаційна структура здоров'я. Концепція «психології відносин». Фактори впливу на психічне здоров'я керівника. Професійне вигорання.</p>	8	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Розглянути концепцію «Work-life balance». 3. Психодіагностика стану здоров'я особистості. Психологія стресу. 4. Підготовка презентацій на теми: <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Психологічні аспекти само-менеджменту. 4.2. Таймменеджмент, як механізм збереження психічного здоров'я менеджера
10	<p>Тема 10. Соціально-психологічні параметри управління Комунікативна природа управління. Комунікативний потенціал особистості керівника. Соціально-психологічне середовище організації.</p>	7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Командна гра «Формування моделі колективу, у якому панує сприятлива психологічна атмосфера»
11	<p>Тема 11. Психологія ділового спілкування в управлінні Феномен ділового спілкування і комунікативна компетентність. Соціально-психологічна специфіка ділового спілкування в управлінській діяльності. Перешкоди в комунікаціях. Зворотний зв'язок у процесі комунікації. Етапи ділового спілкування. Рольова поведінка в діловому спілкуванні. Складання характеристики (стратегограма). Етнокультурні та етнопсихологічні особливості ділового спілкування.</p>	8	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Розгляд теорія трансакцій І.Берна. 3. Підготовка презентацій на теми: <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Ідентифікація, емпатія, атракція, рефлексія та каузальна атрибуція в діловому спілкуванні. 3.2. Візуально-психодіагностичні здібності керівника. 3.3. Нейролінгвістичне програмування по М. Еріксону. 3.4. Візуальна, аудіальна та кінестетична модальності досвіду. 3.5. Жести та пози спілкування. 3.6. Комунікативні бар'єри в спілкуванні. 3.7. Умови ефективної взаємодії в управлінському спілкуванні. Дистанція в спілкуванні. 4. Проведення маніпулятивних ігор: "Сороконіжка", "Блазень гороховий", "Жертва неуважності", "Людина зі зв'язками", "Скандаліст", "Пацифіст", "Хитрий лис" Характеристика прийомів маніпулювання

12	Тема 12. Психологія конфліктів в управлінні та шляхи їх розв'язання Сутність і види конфліктів в організації. Основні джерела і причини виникнення конфліктів в управлінні. Форми й типи поведінки людини в конфліктній ситуації. Принципи і методи подолання конфліктів в управлінні. Формування прийняттого соціально-психологічного клімату в організації. Конфлікти в особистісно-емоційній сфері. Основні стилі поведінки при конфліктах (конкуренція, співробітництво, компроміс, пристосування, ухилення). Психосоціологічна характеристика суб'єктів, які схильні до конфліктів. Психологічні техніки профілактики конфліктних ситуацій.	7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Складення картографії конфліктів на конкретних прикладах. 3. Дискусія на тему: «Безконфліктне спілкування, як особливий вид комунікативної компетентності». 4. Визначення сутності та розгляд видів конфліктогенів. 5. Розв'язання ситуаційних задач
13	Тема 13. Психологія ділових переговорів Методи, психологічні механізми і тактичні прийоми підготовки й ведення переговорів. Класифікація типів співрозмовників. Способи впливу на поведінку учасників наради. Етнопсихологічні особливості учасників переговорного процесу.	7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Розгляд технологій, стратегій та тактик в переговорному процесі. 3. Психологічні аспекти підготовки та проведення нарад і зборів (мозкова атака, авторитарна нарада, послідовне узгодження рішення). 4. Розв'язання ситуаційних задач..
14	Тема 14. Управління людськими ресурсами як психологічна проблема Актуальність психологічних аспектів управління кадрами. Цілі і завдання психології управління людськими ресурсами. Психологія планування людських ресурсів. Психологічні особливості добору кадрів. Оцінювання діяльності персоналу	7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Пошук засобів підвищення культури персоналу організації. 3. Створення карти компетентності окремих професій.
15	Тема 15. Психологічні особливості, навчання та формування управлінських кадрів Проектування освіти і навчання. Психологічні чинники ефективності навчання. Комунікативна підготовка персоналу. Психологічне забезпечення системи формування кадрів управління.	7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Написання есе на тему: «Необхідність розвитку м'яких навичок та критичного мислення менеджера». 3. Розгляд форм підготовки та навчальних платформ розвитку менеджерів
16	Тема 16. Психологічне консультування персоналу організації Підвищення психологічної культури персоналу організації засобами консультування. Психолого-акмеологічне консультування.	7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Дискусія на тему: «Проблеми супротиву при психологічному консультуванні управлінців» 3. Проведення рубіжного тестування.
	Разом	120	

5. Система оцінювання та вимоги

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимум 100 балів, у тому числі: перший рубіжний контроль – 50 балів, другий рубіжний контроль – 50 балів. По поточному контролю здобувач може набрати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, тестування, презентації індивідуальних завдань, вирішення практичних задач та кейсів. Більш детальний розподіл балів відображено в курсі на платформі Moodle. (<https://moodle.kntu.kr.ua/course/view.php?id=974#section-0>)

Критерії оцінки заліку:

- «зараховано» – здобувач вищої освіти має стійкі знання про основні поняття дисципліни, може сформулювати взаємозв'язки між поняттями.

- «не зараховано» – здобувач вищої освіти має значні пропуски в знаннях, не може сформулювати взаємозв'язку між поняттями, що вивчаються в курсі, не має уявлення про більшість основних понять дисципліни, що вивчається.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Рекомендовані джерела інформації:

Основні

1. Боковець В. В., Соколовська В. В. Управління конфліктними ситуаціями в роботі з персоналом. *Ефективна економіка*. 2020. № 10. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8244> (дата звернення: 25.07.2023).

2. Барабанов І.В., Андреева Т.Є., Гетьман О.О. Сучасний конфлікт-менеджмент : монографія. Харків : ФОП Панов А.М., 2019. 204 с.

3. Жавнерчик О.В. Психологія управління: Конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2020. 161с.

4. Кацавець Р.С. Психологія особистості. Навчальний посібник. Київ : Алерта. 2021. 134 с.

5. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.

6. Постоян Т. Г. Психологія управління : навч. посібн. Одеса : Університет Ушинського, 2020. 195 с.

7. Психологія стресу та стресових розладів : навч. посіб. / О. Ю. Овчаренко. К. : Університет «Україна», 2023. 266 с.

8. Психологія управління. Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій) для денної форми навчання. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 70 с

9. Управління конфліктами та комунікаціями : навчально-методичний посібник для самостійного (дистанційного) вивчення дисципліни студентами другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання, спеціальності 073 «Менеджмент» / Держ. біотехн. ун-т ; Уклад. В.М. Нагаєв. Харків : КП «Міська друкарня», 2022. 64 с.

10. Managing Conflict and Negotiation. SAGE publishing : веб-сайт. URL: https://www.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/58510_Nahavandi_Chapter_11_proof.pdf (дата звернення: 25.07.2023).

11. McConnon Shay & Margaret (2008). Conflict management in the workplace. 146 p.

12. Psychology of management : text of the lectures for students of all specialities of higher education establishments / Ed by Romanovsky A. G.; Gren' L.M., Knysh A. Ye. Kh. : NTU "KhPI", 2015. 116 p.

13. Self-Management: Time Management, Life Management and Personal Management (2013). 102 p.

Допоміжна

1. Кавиліна Г. К. Конфліктологія: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності: 012 Дошкільна освіта. Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2021. 153 с.

2. Лугова В. М. Основи самоменеджменту та лідерства : навчальний посібник / В. М. Лугова, С. М. Голубєв. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 212 с.

3. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.

4. Психологія управління та робота з персоналом в Національній поліції // Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій) для заочної форми навчання. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 41 с.

5. Психологія управління: метод. реком. до лаборат. практи. / укл. Малімон Л.Я. Вид. 2., доп. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2020. 107 с.

6. HR-менеджмент : навч. посіб. / І. М. Сочинська-Сибірцева, А. О. Доренська, Т. В. Тушевська ; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. – Кропивницький : ЦНТУ, 2022. 278 с.

7. Gilbreth L.M. (2020). The Psychology of Management : New special edition. 2020. 233 p.

Інформаційні ресурси

1. Бюро примирення Ірини Калінської. URL: www.lawhelper.com.ua
2. Вирішення конфліктів в Україні та закордоном (Український центр порозуміння). URL: www.commonground.org.ua

3. Законодавство України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>

4. Інтернет-портал для управлінців. URL: www.management.com.ua

5. Національна служба посередництва і примирення. URL: www.nspp.gov.ua

6. Портал управління змінами. URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/>

7. Психологічний захист та його механізм. URL: www.horting.org.ua/note/1455

8. Сайт наукової бібліотеки «Буковина». URL: <http://buklib.net>

9. Сайт Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

10. Український центр медіації. URL: www.kmbs.ua/storage/files/_brochure.pdf

11. Українські підручники он-лайн. URL: <http://pidruchniki.ws>
12. International Security and Partnership Center, Центр міжнародної безпеки та партнерства. URL: www.ispc.org.ua

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри ЕМ та КД, Протокол №1 від «28» серпня 2023 р.